

Op de [...] Vrije Universiteit waar de regenboogvlag wapperde, was Syb de Lange (1930-2018) lange tijd studentenpredikant. Hij zou er trots op zijn geweest. Dat kun je op grond van zijn memoires, *Een leven als vriend*, bezorgd door Guillaume van den Berg, wel stellen. [...] Het is een autobiografisch geschrift, [...] met een stem uit een recent[...] verleden. Guido van den Berg voerde intensieve gesprekken met De Lange en schreef op grond van het materiaal een autobiografisch portret.

Je kunt je natuurlijk afvragen of de levensbeschrijving van een gereformeerde emeritus predikant interessant is voor mensen buiten de kring van familie, vrienden of bekenden. *Een leven als vriend* is dat zeker wel, omdat een predikant aan het woord komt die lang binnen traditionele kaders zijn werk heeft gedaan en pas laat een *coming-out* beleefde. Hoewel zich bewust van zijn homoseksuele voorkeur, trouwde De Lange in de jaren vijftig met een vrouw en stichtte een gezin. De autobiografie volgt de plekken waar Syb de Lange predikant is geweest. In zijn eerste gemeente, Texel, preekte hij op de markt en voor Duitse toeristen; in Deventer startte hij jongerendiensten en in Amsterdam was hij als studentenpredikant aan de Vrije Universiteit steun en toeverlaat voor generaties studenten. Uit zijn memoires komt hij naar voren als een speelse theoloog die altijd het gesprek met de cultuur zoekt. Aan het einde van zijn carrière bracht die creativiteit hem in conflict met de Gereformeerde Kerken in Nederland. In een bundel over homotheologie (1989) bepleit Syb de Lange religieuze erkenning van promiscuïteit. Het Confessioneel Gereformeerd Beraad (CGB) was onaangenaam verrast en wenste een veroordeling van De Lange door de generale synode. Zover kwam het echter niet. Bij de erfgenamen van Kuyper was een andere wind gaan waaien. De kerkenraad van Amsterdam-Zuid, waartoe de Lange behoorde, kwam met een verklaring (mede opgesteld door De Lange zelf) waarin de kerkelijke brand geblust werd en vooral de expliciete homo-erotische passages werden genuanceerd. De Lange ervoer het diplomatieke compromis achteraf als een 'bijna-veroordeling'. Zijn afscheid als predikant vierde hij in een

studentenhuis aan de Marnixstraat waar hij na zijn scheiding was gaan wonen. Voor een officiële afscheidsdienst in de Raphaelpleinkerk bedankte hij vriendelijk.

Guillaume van den Berg heeft de fragmentarische herinneringen niet alleen tot een leesbaar geheel samengevoegd, maar ook uitvoerig geannoteerd. Dat maakt *Een leven als vriend* ook voor mensen met minder kennis van de gereformeerde kerk en theologie leesbaar. George Puchinger publiceerde in 1966 *Is de gereformeerde wereld veranderd?*. Het levensverhaal van Syb de Lange illustreert hoe die ‘gereformeerde wereld’ van kleur verschoot en geruisloos verdween. Bovenal biedt *Een leven als vriend* zicht op een nabij verleden waarin homoseksuele mannen binnen de Gereformeerde Kerken zich gedwongen zagen heteroseksueel te leven en ook in de late jaren van de twintigste eeuw theologie vanuit homoseksueel perspectief op weinig begrip kon rekenen.

Ben de Boer

[Documentatieblad voor de Nederlandse kerkgeschiedenis na 1800

Vol. 44, Issue 95] [voorjaar 2022]

[Guillaume van den Berg, *Een leven als vriend*. Memoires van Syb de Lange (1930-2018) dominee, studentenpredikant (Amstelveen: Eon Pers 2020) 97 pp., ISBN 9789077246924, €17,50 (besteladres: guidovandenbergh26@gmail.com).]